

lupeština, ciganština... Tek se manji broj riječi upotrebljava stilski neobilježeno: *kajkavština, čakavština, štokavština, potrepština, skupština*.

Budući da dometak *-ćina* u hrvatskom jeziku ne postoji, ne postoji ni imenica *skupćina* koja bi postala od *skup+ćina*.

Opština pripada srpskom književnom jeziku i nije tvorena dometkom *-ština*, nego je tvorena od nehrvatske pridjevne osnove *opšt-* (od pridjeva *opšti*) i dometka *-ina*: *opšt+ina* > *opština*. Hrvatski jezik poznaje tvorbu imenica od pridjeva dometkom *-ina*; tako se tvore, primjerice, *borov+ina* > *bo-*

rovina (prema: *borov*), *zlatn+ina* > *zlatnina* (prema: *zlatan*), *bistr+ina* > *bistrina* (prema: *bistar*). Tako je postala i *općina*, dometanjem *-ina* na pridjevnu osnovu *opć-* koja pripada hrvatskomu jeziku: *opć+ina* > *općina* (prema: *opći*)

Prema tomu, kažemo *skupština*, a ne *skupćina* jer postoji dometak *-ština*, a ne postoji dometak *-ćina*; kažemo *općina* jer u hrvatskom jeziku postoji pridjev *opći* pa na njegovu osnovu *opć-* dodajemo dometak *-ina*, a ne kažemo *opština* jer u hrvatskom jeziku ne postoji pridjev *opšti*, pa onda ni pridjevna osnova *opšt-*.

Sanda Ham

OSVRTI

HRVATI SRBIMA UZELI ILI ČAK UKRALI KNJIŽEVNI JEZIK

Redovito čitam NIN, a ljubaznošću g. Davora Šarića, novinara iz Rijeke, dobivam članke iz drugih srpskih časopisa i s međumrežja (interneta) pa sam poprilično upućen što Srbi i neki pojedini slavisti pišu o srpskome, hrvatskome, bošnjačkome i crnogorskome jeziku. Srbi do besvijesti ponavljaju da smo im uzeli, ili čak često tvrde da smo im mi ukrali njihov jezik. Ne ću gnjaviti sa srpskim glupostima i lažima.

Do polovice 20. stoljeća donekle smo i sami mislili da naš književni jezik počinje s početkom hrvatskoga preporoda, točnije 1836., ali je Dalibor Brozović u početku druge polovice 20. stoljeća napravio velik napor da tu devetnaeststoljetnu granicu pomakne za čitavo stoljeće naprijed, u polovicu 18. stoljeća. Mislim na njegov članak Hrvatski jezik, njegovo mjesto unutar južnoslavenskih i drugih slavenskih jezika, njegove povijesne mijene kao jezika

hrvatske književnosti, u knjizi Hrvatska književnost u evropskom kontekstu, Zagreb, 1978. Bio je to u ono vrijeme velik pothvat, jer je to bio dokaz da ga nismo mogli uzeti od Srba. Zato je taj članak dočekan na nož. Većinu je srpskih jezikoslovaca uzalud upozoravati na činjenice, to više što su i neki Hrvati iz partijskih krugova sudjelovali u protubrozovićevskoj hajci.

Neki drugi, a i ja s njima, dokazivali smo da je još stariji. U nekoliko članaka pokazivao sam da su mu temelji na kraju 15. stoljeća. U svojoj knjizi Hrvanija hrvatskoga pokazao sam mnoga srpska presezanja i ponovno iznio tvrdnju da Hrvati imaju svoj današnji književni jezik od kraja 15. stoljeća, i tu tvrdnju iznosim u mnogim prilikama, a posebno u uvodnome dijelu Težakove i svoje Gramatike hrvatskoga jezika. Temeljni su dokaz toj tvrdnji Pjesme Šiška Menčetića i Džore Držića, i ostale pjesme Ranjinina zbornika, izašle u dva kritička izdanja u ediciji Stari pisci hrvatski HAZU, a mali izbor iz njih izdala je MH još 1998. pod naslovom Pjesnici Ranjinina zbornika.

U jednome članku napisao sam da bi se ta zbirčica trebala naći u svakoj hrvatskoj kući, a još u skladištu MH ima petstotinjak nerasprodanih primjeraka iako svaki stoji samo 40 kuna. Naklada je doduše bila 2 000 primjeraka, ali za značenje koje ona ima, nije velika. Da više volimo svoj jezik, ta bi knjižica trebala doživjeti više izdanja

HRVANJA HRVATSKOGA

Stjepan Babić, *Hrvanja hrvatskoga*, Školska knjiga, Zagreb, 2004., str. 262.

Hrvatski u koštacu sa srpskim i u klinču s engleskim dobro je odabran podnaslov knjige, koja je i podijeljena u te dvije tematske cjeline. Obje su važne za aktualni trenutak hrvatskoga jezikoslovlja, ali opsegom znatno preteže prva (str. 11.–209.). Iako je riječ o autorovim tekstovima nastalima u vremenskom rasponu

ili jedno, ali u velikoj nakladi. Pišem to da Hrvati postanu svjesniji početka svojega književnoga jezika. Kad bi čitali tu knjižicu i sami bi se uvjerali da nipošto nismo mogli Srbima ni uzeti ni ukrasti njihov književni jezik kad njihov počinje 1847., a naš je 500 godina stariji.

Stjepan Babić

od gotovo četiriju desetljeća (1967.–2003.), njihova zanimljivost nije upitna, dapače, dio pitanja o kojima se govorilo potkraj 1960-ih još je uvijek otvoren, samo su se izmijenili povijesno okružje i sudionici zbivanja. Babićev živ i mjestimice polemično-provokativan ton čini knjigu privlačnim i lako čitljivim štivom i u onim poglavljima koja obrađuju složeniju problematiku. Posebno imponira bogata autorova jezična dokumentacija iz koje crpi podatke za svoja istraživanja i argumentacija kojoj je u podlozi dugogodišnji sustavan rad na prikupljenoj građi.

Na početku prvoga dijela uvodna je rasprava *Hrvatska jezična problematika danas*, u kojoj se, među ostalim, propituju i kriteriji za utvrđivanje posebnosti hrvatskoga jezika. U kontekstu odnosa međunarodne slavistike prema razvitku nekoliko samostalnih književnih jezika štokavske osnove na prostoru bivše jugoslavenske države to je pitanje posebno važno zbog relativno dobro učvršćena imena srpskohrvatski jezik u samoj slavistici, kojim je obuhvaćana ne samo genetsko-tipološka nego i standardizacijska problematika, čime je dodatno otežano razumijevanje procesa jezičnoga osamostaljenja četiriju štokavskih standardnih idioma (u Babića i u daljnjem tekstu: književni jezik): hrvatskoga, srpskoga, bosanskoga (bošnjačkoga) i crnogorskoga. Nesklona revidiranju tradicionalnih stajališta, međunarodna slavistika traži valjane znanstvene razloge za napuštanje dosadašnjih dioba. Stoga je